

Stanje na trgu z žiti v Sloveniji

Marjeta Bizjak

Direktorat za kmetijstvo

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Ljubljana, 23. 11. 2017

Splošni podatki o kmetijstvu v letu 2016

- Bruto dodana vrednost v kmetijstvu znaša 474 mio € (534 mio € v 2015).
- Delež BDV* v skupni ustvarjeni dodani vrednosti je 2,3 %.
- Zaposlenih v kmetijstvu je 79.967 PDM, delež v skupni zaposlenosti je 7,8 %.
- Izvoz agroživilskih proizvodov je 1.138 mio €; 4,5 % v skupnem izvozu.
- Uvoz agroživilskih proizvodov je 2.181 mio €; 9,0 % v skupnem uvozu.
- Delež pridelave žita v celotni kmetijski proizvodnji je 6,8 % (v 2012 – 9,5 %).
- Kmetijstvo* prispeva k bruto domačemu proizvodu (BDP) 1,2 % (v 2015 1,4 %).

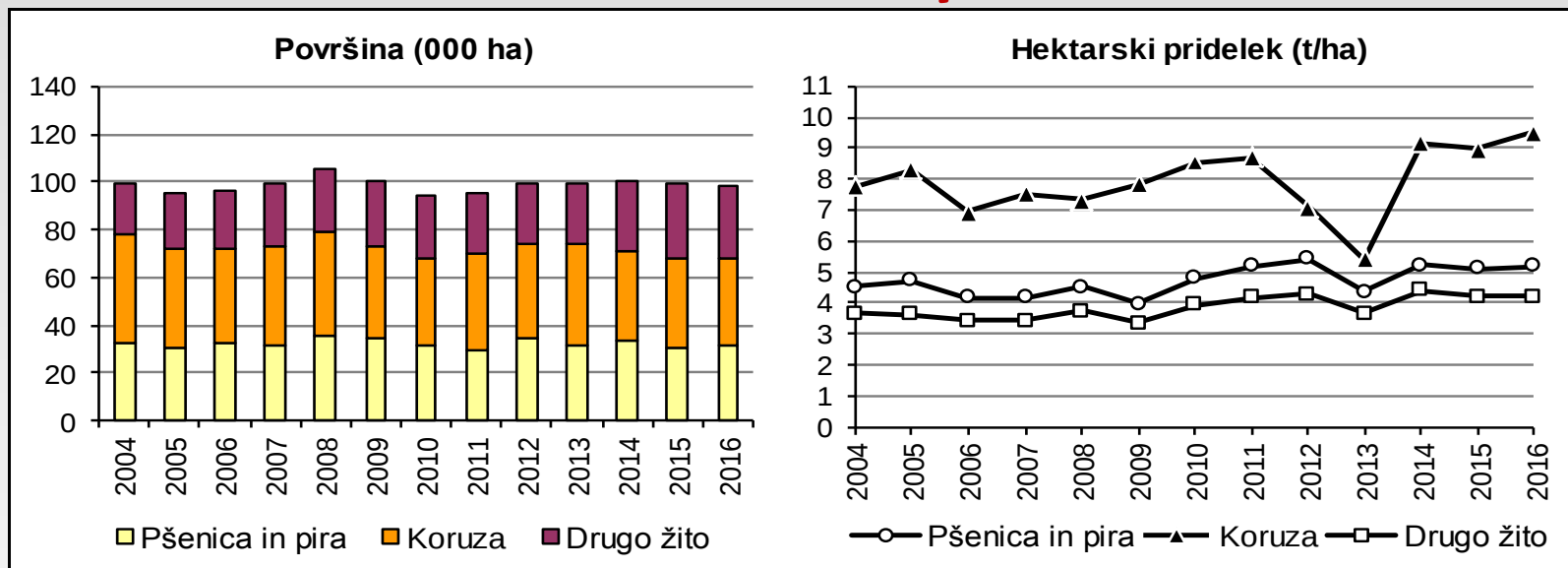
* kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo

Splošni podatki o kmetijstvu v letu 2016

- Število kmetijskih gospodarstev: **69.902**
- Povprečna velikost kmetije:
 - **6,9 ha KZU**
 - **6,0 GVŽ**
- Kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU) je **479.589 ha**:
 - **57,6 % travnikov**
 - **36,8 % njiv**
 - **5,6 % trajnih nasadov**
- Stopnja samooskrbe v 2016:
 - **Žito, skupaj: 74 %** (v 2015 – 72 %), **pšenica: 53 %** (v 2015 – 52 %), **koruza: 91 %** (v 2015 – 87 %),
 - **krompir: 55 %**, **zelenjava: 42 %** (v 2015 – 39 %),
 - **meso: 77 %**, **mleko: 131 %**,
 - **jajca: 95 %**

Površine in hektarski pridelki žita v letih 2004-2016

- Skupna **površina žita** se je v obdobju **2004-2016** gibala med **95 - 106 tisoč ha**.
- V tem obdobju z žitom zasejanih med **54 - 58 % njiv**.

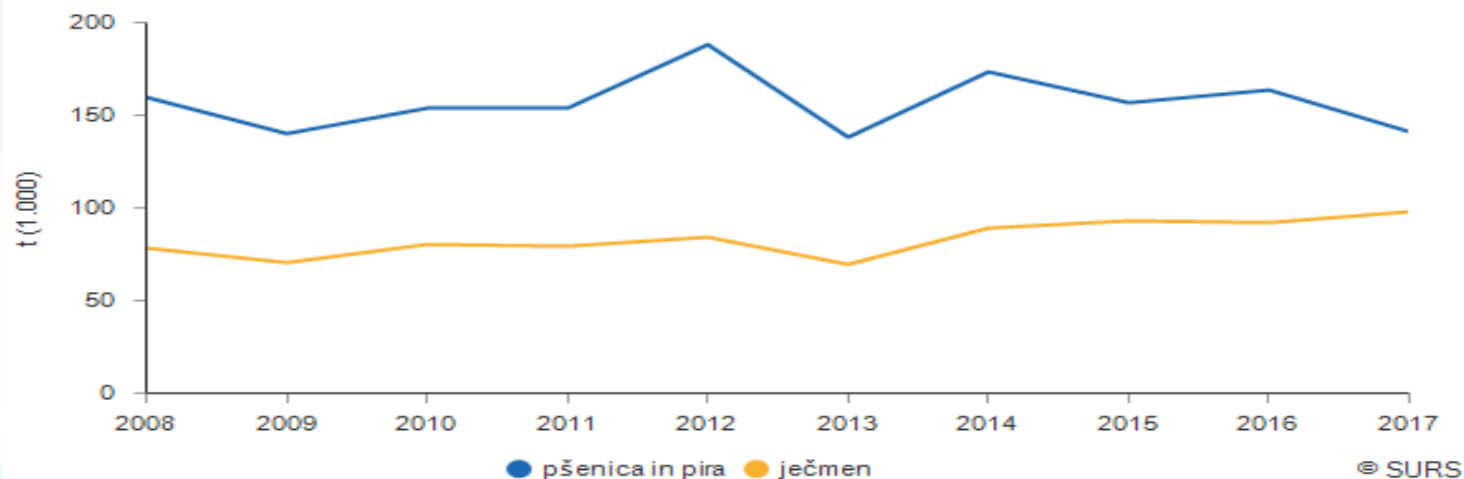
Površina žita na njivah v letu 2017

	1.6.2016	1.6.2017	<u>2017</u> <u>2016</u>
	ha		indeks
Žita za zrnje	95.508	95.820	100,3
od tega pšenica in pira	31.461	28.042	89,1
od tega ječmen	19.184	20.396	106,3
od tega tritikala	5.288	5.032	95,2
od tega koruza za zrnje	36.388	38.865	106,8

Skupna pridelava in pridelki žita v 2017

	2017	$\frac{2017}{2016}$	2017
	t	indeks	t/ha
Pšenica in pira - skupaj	141.086	86,5	5,0
Pšenica	139.615	86,7	5,1
Pira	1.471	68,7	2,6
Rž	4.415	111,0	4,1
Ječmen	98.057	107,0	4,8
Oves	4.641	107,3	3,2
Tritikale	22.922	92,7	4,6
Koruzza za zrnje	254.754	73,6	6,6

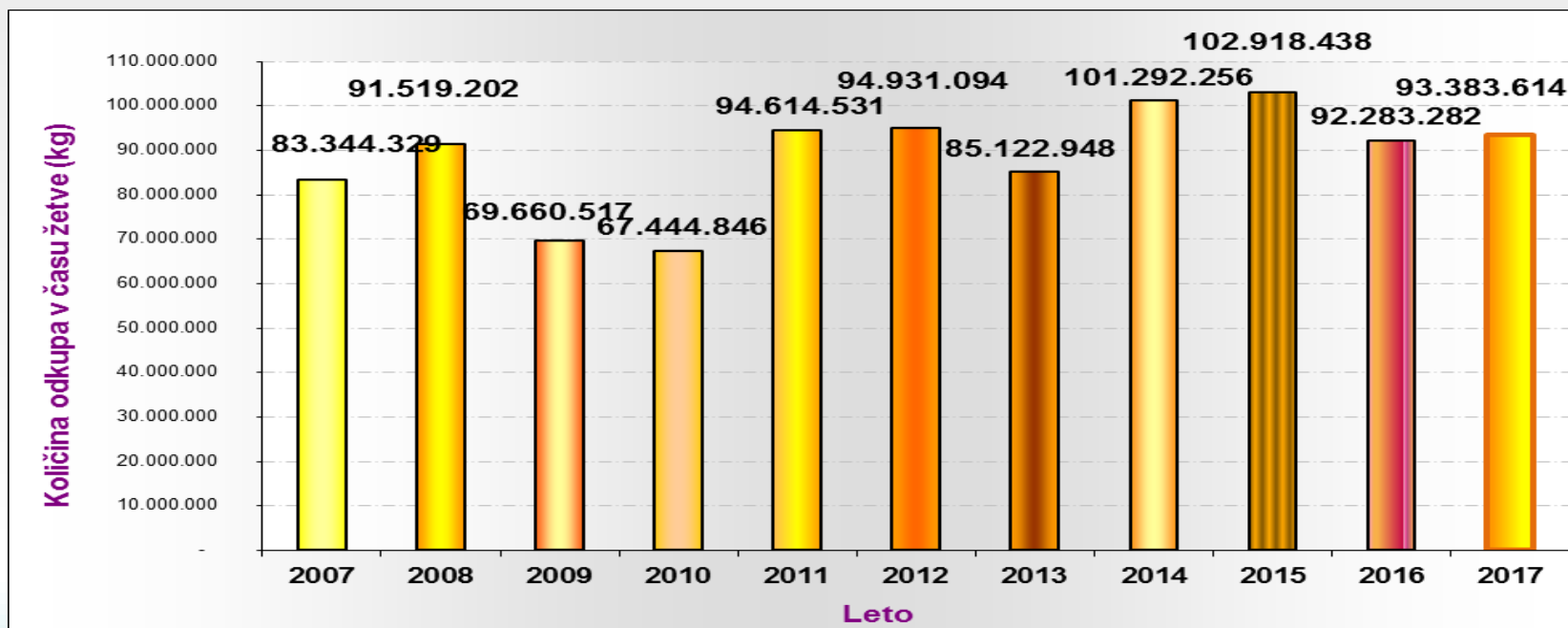

Odkup in odkupne cene pšenice

- Letošnja žetev in odkup pšenice (TIS/ARSKTRP) je trajala od 27. do 33. tedna. **Skupna količina odkupljene pšenice** je znašala **93.384 ton** (1.100 ton več kot lani v tem obdobju), od tega 76.242 ton (82 %, lani: 71 %) krušne pšenice.
- **Povprečna odkupna cena** pšenice v času žetve 2017 je bila **152,20 EUR/t** (9,5 % več kot prejšnje leto).

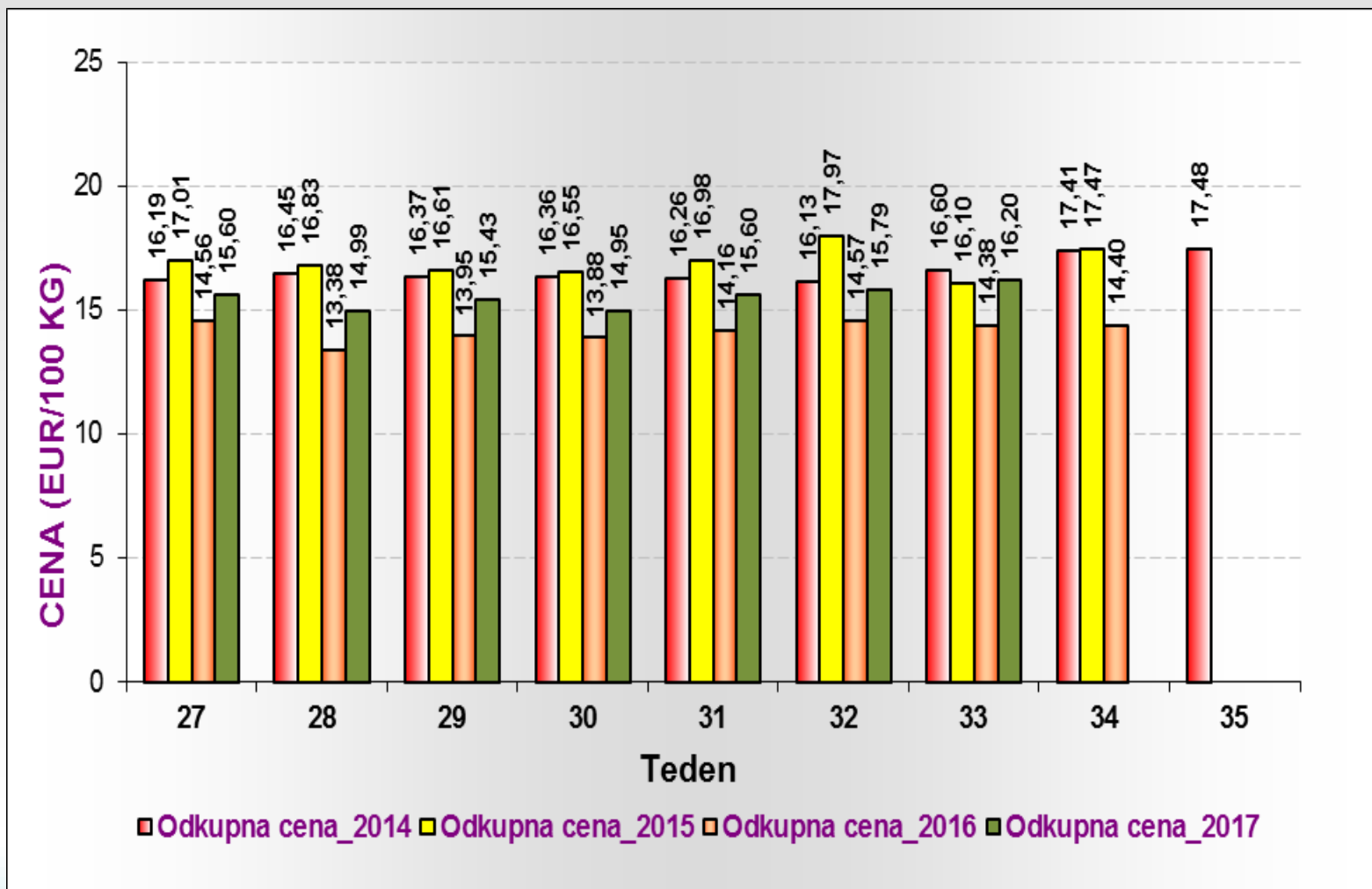
Odkupljena količina pšenice v času žetve; 2007-2017

Odkup in odkupne cene pšenice

Primerjava odkupne cene pšenice v času žetve 2014-2017 po tednih

Kvaliteta pšenice v letih 2007-2017

- Podatki se nanašajo na poročevalce, ki so v preteklem letu prevzeli oziroma odkupili **več kot 1000 t** pšenice v času žetve in posredovali analize krušne pšenice.

LETO	VLAGA	PRIMESI (%)	HEKTOLITRSKA (kg/hl)	BELJAKOVINE (%)	PADNO ŠTEVILO	SEDIMENTA JA
2007	13,12	3,02	79,05	13,75	324,00	
2008	13,65	3,02	76,79	12,94	282,83	
2009	13,02	3,55	75,34	12,75	219,04	
2010	12,64	3,78	79,38	13,14	293,74	
2011	12,81	2,88	80,71	12,53	293,47	
2012	11,69	3,32	79,62	12,83	334,19	
2013	12,35	2,87	80,54	13,58	340,57	
2014	12,94	2,75	78,75	12,75	326,18	38
2015	12,48	2,78	80,27	13,09	311,97	40
2016	13,04	2,88	79,67	12,99	350,51	46
2017	12,20	4,07	78,17	13,17	356,15	44

Bilanca porabe žita v Sloveniji

- V Sloveniji porabimo med **0,8 in 1 milijon ton žita letno**, kar je več od domače pridelave.
- V zadnjih petih letih se je okoli **61 % žita porabilo za krmo**, od tega je bilo **66 % koruze**.
- **Dobro četrtno žita (29 %)** se je v enakem obdobju v povprečju porabilo **za prehrano**, od tega je bilo **84 % pšenice**.
- **Stopnja samooskrbe z žitom** je bila v letu 2016 **74 %**, kar je med najvišjimi v zadnjih desetih letih in nad povprečjem zadnjega petletnega obdobja.
- Stopnja **samooskrbe s pšenico** je bila v letu 2016 **53 %**, z ječmenom 74 %, s koruzo pa 91 %.
- V Sloveniji smo v letu 2016 potrošili na prebivalca **povprečno 90 kg žit**, od tega okrog **73 kg pšenice za prehrano** v ekvivalentu moke.

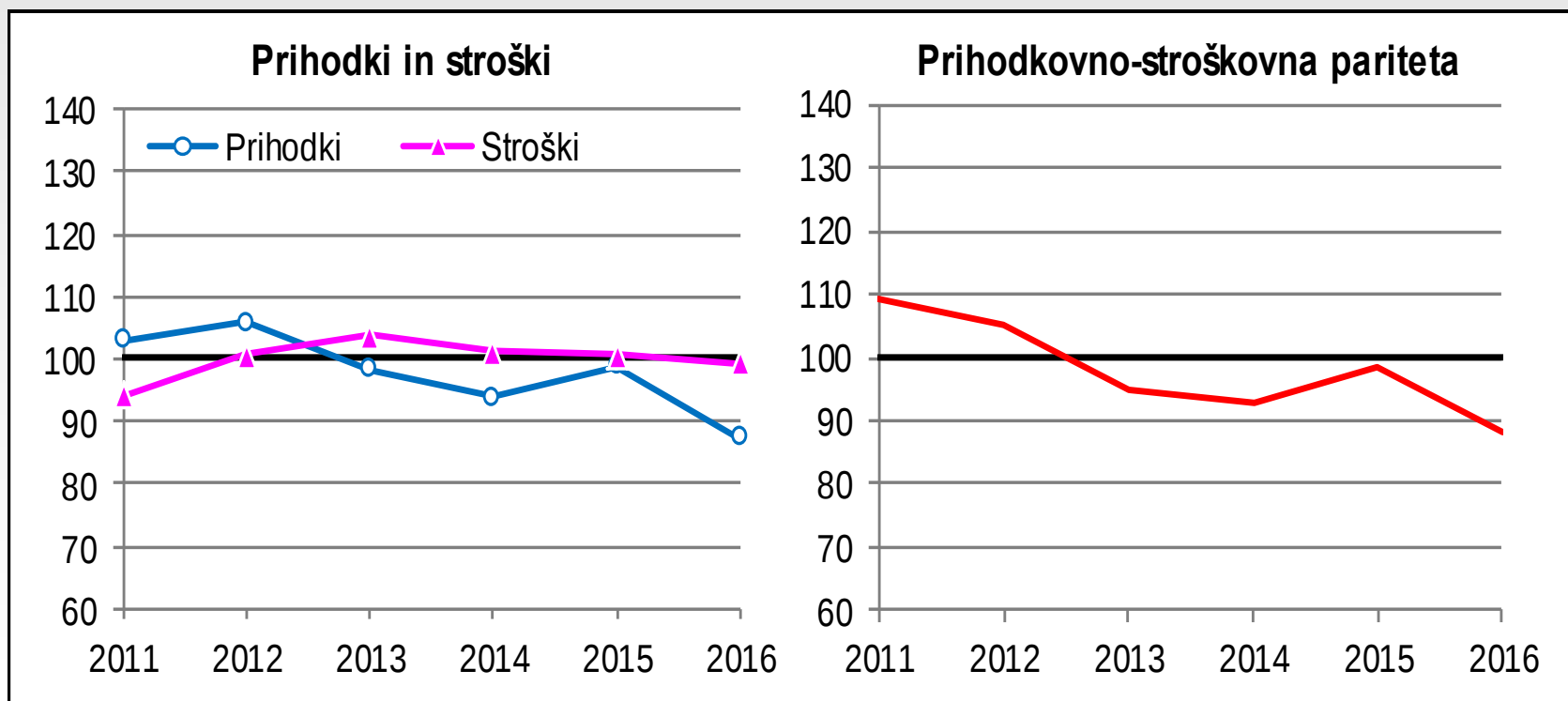
	Poraba na prebivalca (kg)					Stopnja samooskrbe (%)				
	2012	2013	2014	2015	2016	2012	2013	2014	2015	2016
Žita - SKUPAJ	85,4	83,0	88,6	89,9	90,2	70,2	54,7	76,6	72,1	73,9
- navadna pšenica	70,5	68,2	75,4	76,3	76,0	64,8	46,8	59,0	52,1	52,6
- koruza	9,9	9,3	6,4	7,3	8,0	71,5	57,9	91,0	86,9	91,3
- ječmen	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	81,3	62,0	72,2	73,4	74,2

Ekonomičnost pridelave pšenice v 2016

- Majhne spremembe stroškov pridelave (znižanje za dober odstotek) in padec odkupnih cen so ob količinsko in kakovostno dokaj dobri letini vplivali na izrazito poslabšanje cenovno-stroškovnih razmerij pri pšenici. Ekonomičnost pridelave pšenice se je v letu 2016 zaradi velikega padca cen zelo poslabšala.

Osnovni ekonomski kazalci pri pridelavi pšenice (indeks; povprečje 2011-2015=100)

Uvoz žita

- Slovenija je v zadnjih petih letih (2011-2015) v obliki zrnja, moke in predelanih proizvodov letno uvozila v povprečju 481 tisoč ton žita, od tega med 70 in 75 % v obliki zrnja.
- V letu 2016 je bilo uvoženo **495 tisoč ton žita**, od tega:
 - 255 tisoč ton pšenice
 - 178 tisoč ton koruze
 - 47 tisoč ton ječmena
- **Uvoz žita se je v letu 2016 v primerjavi s predhodnim letom povečal za 4 % in je bil po obsegu za 3 % nad povprečjem zadnjih petih let.**

Izvoz in uvoz žita v obliki zrnja

2012-2016

	IZVOZ (t)					UVOZ (t)				
	2012	2013	2014	2015	2016*	2012	2013	2014	2015	2016*
Žito skupaj z rižem, tega:	164.644	150.194	149.113	199.177	189.039	290.315	370.735	385.278	343.262	349.086
– pšenica	65.046	54.011	51.913	61.173	62.241	101.391	144.036 6	142.415	145.836 6	166.787
– ječmen	8.161	4.847	5.412	10.640	5.566	15.718	19.719	33.604	26.429	22.142
– koruza	88.356	88.756	88.744	124.102	118.451	152.243	189.535 5	188.499 9	153.326 6	140.828
– riž	1.726	1.663	1.733	1.789	1.664	8.810	8.206	8.716	8.078	8.381

*začasni podatki

Vir: SURS, preračuni KIS

Žitna veriga

- V letu 2010 je bil med pridelovalci in predelovalci pšenice sklenjen dogovor o „Žitni verigi“.
- V okviru žitne verige se **pridelovalci in odkupovalci dogovarjajo o cenah in pogojih odkupa pšenice.**
- V letu 2011 so bili določeni **kvalitetni razredi in parametri kvalitete**, ki se do sedaj niso spreminjali.

	Razred A	Razred B1	Razred B2
Proteini (%)	Minimum 14	12,5	11.5
Sedimentacija	Minimum 40	32	27
Padno število	Minimum 280	250	220
Hektoliterska masa	Minimum 78	76	74

Dogovor glede odkupne cene v letu 2017

- V letu 2017 so se deležniki dogovorili o naslednjih odkupnih cenah pšenice:
 - A razred: 170 do 175 EUR/t
 - B1 razred: 150 do 160 EUR/t
 - B2 razred: 140 do 145 EUR/t
 - C razred: 130 do 135 EUR/t

- Deležniki žitne verige so se strinjali, da je bil dosežen vzdržen dogovor glede višine odkupne cene.

- Sklenjen je bil tudi dogovor, da se okrepijo dejavnosti povezane z vključitvijo pridelave in predelave žit v shemo „IZBRANA KAKOVOST“

Shema neposrednih plačil od 2017 dalje

- Nacionalna ovojnica se znižuje, iz 136 mio EUR, do 134, 2 mio EUR v 2019
- Shema osnovnega plačila 52,13 %, zelena komponenta 30% , za mlade kmete 1, 5%, za območje z naravnimi omejitvami 1, 58%, za male kmete 10% nacionalne ovojnice
- Shema vezanih podpor; 13 % nacionalne ovojnice
 - Podpora za strna žita (5 % nacionalne ovojnice)
 - Podpora za mleko v HGO (3,5 % nacionalne ovojnice)
 - Podpora za klavno govedo (3 % nacionalne ovojnice)
 - Podpora za zelenjavo (1,5 % nacionalne ovojnice)
- Podatki o vlogah za podporo:
 - ❖ V letu 2016 je bilo odobrenih 56.016 ha strnih žit (za 20.788 KMG) in je pomoč znašala 122,06 €/ha.
 - ❖ V letu 2017 je vlogo oddalo 20.062 KMG, ki imajo skupaj 53.802 ha strnih žit. Predvidena višina pomoči za leto 2017 bo znašala 126,4 EUR/ha.

Podpora žitnemu sektorju iz naslova PRP 2014-2020

❖ Ključni ukrepi, ki so relevantni za žitni sektor:

- Prenos znanja
- Sheme kakovosti za kmetijske proizvode in živila
- Naložbe v osnovna sredstva (naložbe na kmetijskih gospodarstvih, naložbe v predelavo in trženje kmetijskih proizvodov)
- Ustanavljanje skupin in organizacij proizvajalcev
- Kmetijsko okoljska podnebna plačila
- Ekološko kmetovanje
- Sodelovanje

Stanje 10.11.2017	EUR	DELEŽ
RAZPOLOŽLJIVA SREDSTVA	1.107.212.666	100,0%
ODOBRENA SREDSTVA	436.319.199	39,4%
IZPLAČANA SREDSTVA	246.827.708	22,3%
UKREP 4.2	EUR	DELEŽ
ODOBRENA SREDSTVA	10.248.222	100,0%
- od tega za ŽITO	14.791	0,14%
UKREP KOPOP (2016)	Vključene površine, (neto) ha	Izplačana sredstva, EUR
POZ	62.820	10.532.551
VOD	36.563	8.770.479

Ukrep 4.2 Naložbe, ki zadevajo predelavo, trženje in/ali razvoj kmetijskih proizvodov

- ❖ Upravičenci - Fizične ali pravne osebe, ki se ukvarjajo s predelavo ali trženjem kmetijskih proizvodov;
- ❖ Za velika podjetja, velja omejitev števila zaposlenih pod 750 ljudi ali letni prihodek podjetja, nižji od 200 milijonov eurov.
- ❖ Delež podpore do 30 % priznane vrednosti naložbe, vendar pa ne smejo presegati 50 % (eko, okoljsko učinkovitosti, EIP in kolektivne naložbe):
- ❖ Najnižji znesek dodeljene pomoči znaša 5.000 evrov na vlogo;
- ❖ Naložbe za izgradnja in obnova objektov, nakup opreme (tudi laboratorijska), ureditev skladiščnih kapacitet, tehnološke posodobitve živilskopredelovalnih obratov in opreme, nakup mobilnih prodajaln; in ureditev prodajnih prostorov, degustacijskih prostorov.
- ❖ Upravičenec lahko iz naslova tega ukrepa pridobi do vključno **1.500.000** evrov javne pomoči (kmetije in mikropodjetja) oz. do vključno **3.000.000** (mala podjetja) ali **5.000.000** evrov javne pomoči (srednja in velika podjetja).

Ukrep 9 Skupine in organizacije proizvajalcev

- Namen ukrepa je ustanavljanje skupin in organizacij proizvajalcev na področjih kmetijstva in gozdarstva, z namenom prilagajanja proizvodnje in obsega proizvodnje proizvajalcev, skupnega trženja blaga, oblikovanja skupnih pravil.
- Znotraj ukrepa se lahko ustanovi tudi skupina proizvajalcev za „krušno pšenico“, 100 članov in 300 ha krušne pšenice
- Nepovratna finančna pomoč se dodeli v obliki pavšalnega zneska, ki **se izplača v letnih obrokih za prvih 5 let** od priznanja na podlagi njenega poslovnega načrta.
- Pavšalna pomoč se izračuna na podlagi letne tržne proizvodnje skupine.

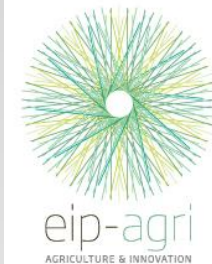
Najvišji znesek za **skupino** lahko znaša do **25.000 evrov/letno**. Zadnji obrok se izplača šele potem, ko se preveri, ali se poslovni načrt pravilno izvaja.

2,2 mio

Ukrep 16 SODELOVANJE

Ukrep podpira raznovrstne oblike sodelovanja vsaj treh subjektov.

Tematike projektov EIP za podukrep Razvoj novih proizvodov, praks, procesov in tehnologij:

1. Razvoj tehnologij pridelave in predelave z beljakovinami bogatih rastlin;
2. Razvoj in širitev digitalizacije na kmetijskem gospodarstvu in organizaciji pridelave;
3. Modeli lokalne oskrbe;
4. Analitični sistemi v podporo svetovanju na kmetijah.

Tematike projektov EIP za podukrep Okolje in podnebne spremembe:

1. Trajnostna raba tal kmetijskih zemljišč z zagotavljanjem rodovitnosti in preprečevanje erozije ter degradacije tal;
2. Trajnostno varstvo rastlin;
3. Blaženje in prilagajanje na podnebne spremembe na kmetijskem gospodarstvu;
4. Kmetijstvo kot podpora naravovarstva oziroma ohranjanje biotske raznovrstnosti preko ustreznega načina kmetovanja;
5. Okoljsko učinkovita kmetijska pridelava na vodovarstvenih območjih;
6. Učinkovita raba energije in OVE v kmetijski pridelavi in predelavi;
7. Krožno gospodarstvo – sklenjen snovni krogotok na kmetijskem gospodarstvu;
8. Zmanjševanje obremenitev iz kmetijstva na površinske in podzemne vode;
9. Učinkovita in trajnostna raba vode na kmetijskem gospodarstvu.

Evropsko inovativno partnerstvo (EIP) je nov koncept EU politike za spodbujanje inovativnosti in je del strategije o rasti in razvoju EU za prihodnje desetletje.

20 mio

Ukrep 16 SODELOVANJE

Uredba bo sprejeta konec novembra!!!!

Razpis bo objavljen v decembru!!!

ZNANJE

RAZISKAVE

raziskovalci,
inštituti,
ustanove...

PRAKSA

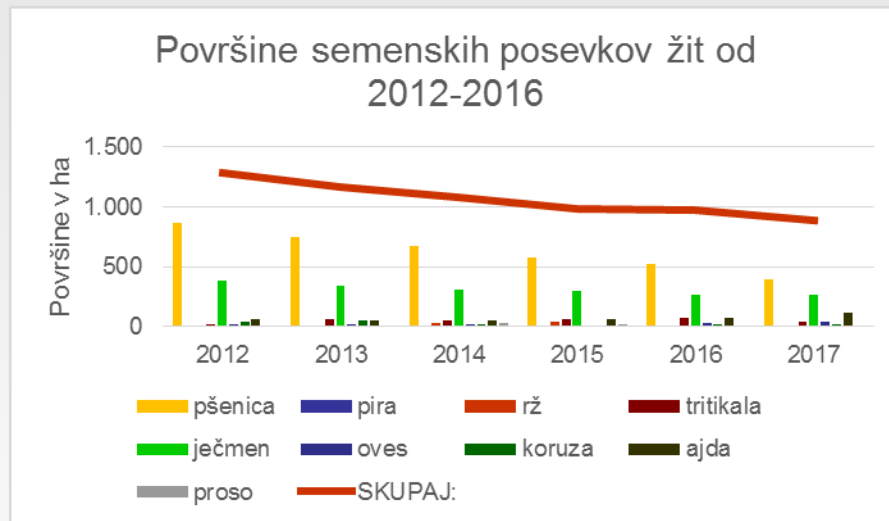
kmetje,
svetovalci,
proizvodnja,
potrošniki...

POTREBE

Stanje v semenarstvu

- ❖ V zadnjem obdobju samooskrba s semenom pri pšenici znaša približno 60 %, pri ječmenu nekaj čez 40 % in pri ovsu 30 %.
- ❖ Iz podatkov UVHVVR o vseh vloženih prijavah semenskih posevkov v uradno potrditev v letu 2017 je razvidno, da so se v letu 2017 površine, namenjene semenski pridelavi žita, ponovno zmanjšale in sicer za skupaj cca. 15% glede na leto 2016.

	2017	2016
	Površina GERK (ha)	Površina GERK (ha)
žita	881,09	993,86

Glavni razlog za zmanjševanje pridelave semena v Sloveniji, ki je bil opredeljen na okrogli mizi na Žitni konferenci v novembru 2016:

- ❖ *Po ocenah se na slovenskih poljih uporablja skoraj 2/3 necertificiranega semena saj kmetje za seme spet vse več uporabljajo del svojega pridelka merkantila s kmetije (tudi ponoven pojav sneti).*

Nova ureditev javnih služb od leta 2018 dalje

Zakon o spremembah Zakona o kmetijstvu (Ur.l. RS št. 27/17) določa novosti na področju javnih služb.

MKGP letno namenja za strokovne naloge v rastlinski proizvodnji kmetijskih rastlin in za genske vire skupaj 1, 5 mio EUR, od tega za poljedelstvo 272 tisoč EUR.

Na podlagi zakona sta bili sprejeti Uredba o javnih službah strokovnih nalog v proizvodnji kmetijskih rastlin (uradni list RS, št. 60/2017 in Uredba o javni službi nalog rastlinske genske banke (Uradni list RS, št. 60/2017).

Javna služba v poljedelstvu izvaja naslednje naloge:

- žlahtnjenje,
- introdukcija,
- tehnologija pridelave,

Naloge rastlinske genske banke so:

- zbiranje in evidentiranje avtohtonega genskega materiala, vključno s starimi domačimi ali udomačenimi sortami kmetijskih rastlin,
- ocenjevanje in vrednotenje zbranega genskega materiala po mednarodnih deskriptorjih,
- razmnoževanje in trajnostna raba genskega materiala.

Najkasneje do 31. decembra 2017 je potrebno imenovati izvajalce za:

- izvajanje javne službe rastlinske genske banke

- izvajanje javnih služb v rastlinski proizvodnji po področjih:
 - poljedelstvo
 - vrtnarstvo (zeliščarstvo)
 - sadjarstvo
 - vinogradništvo
 - oljkarstvo

Uredbi urejata tudi strokovno-tehnično koordinacijo posamezne javne službe - kot posebno nalogo v vseh programih javnih služb po področjih.

Hvala za pozornost!